

Zasady dotyczące stosunków pracy nauczycieli akademickich po nowelizacji przepisów ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* w marcu 2011 roku obowiązujące od 1.X.2011 r.

1. Na podstawie nowych przepisów zawartych w art. 118 ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* stosunek pracy z nauczycielem akademickim może być nawiązany na podstawie umowy o pracę, z wyjątkiem nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora, który może być zatrudniony na podstawie mianowania. Zatrudnienie na podstawie mianowania, tak jak i we wcześniejszych przepisach, następuje w pełnym wymiarze czasu pracy.
2. W myśl art. 23 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy - *Prawo o szkolnictwie wyższym...*, osoba zatrudniona przed dniem wejścia w życie ustawy, na podstawie mianowania albo umowy o pracę na czas nieokreślony, pozostaje zatrudniona w tej samej formie stosunku pracy. Natomiast osoba zatrudniona przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania albo umowy o pracę na czas określony pozostaje zatrudniona na dotychczasowym stanowisku do czasu upływu okresu zatrudnienia wskazanego w akcie mianowania albo w umowie o pracę.
3. Zgodnie z art. 127 ust. 1 ustawy stosunek pracy mianowanego nauczyciela akademickiego zatrudnionego w uczelni publicznej wygasa z końcem roku akademickiego, w którym ukończył on sześćdziesiąty piąty rok życia. Stosunek pracy mianowanego nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora, zatrudnionego na stanowisku profesora nadzwyczajnego lub zwyczajnego w uczelni publicznej, wygasa z końcem roku akademickiego, w którym ukończył on siedemdziesiąty rok życia.
4. Zgodnie z art. 118a ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* zatrudnienie nauczyciela akademickiego w wymiarze przewyższającym połowę etatu na czas nieokreślony lub określony (także na zastępstwo) w uczelni publicznej na stanowiskach, o których mowa w art. 110, następuje po przeprowadzeniu otwartego konkursu. Tryb i warunki postępowania konkursowego określa statut. Ustawodawca nakłada wymóg przeprowadzenia konkursu przy zatrudnianiu wszystkich nauczycieli akademickich, bez wskazywania czy dotyczy to pracowników naukowo-dydaktycznych, naukowych czy też dydaktycznych. Nie obejmuje natomiast nauczycieli akademickich, którzy nabyli uprawnienia emerytalne, ponieważ w myśl art. 118a ust. 3 mogą być oni zatrudnieni ponownie na tym samym stanowisku, w tej samej uczelni bez postępowania konkursowego.
5. Pojęcie zatrudnienia nie ogranicza się jedynie do nawiązania stosunku pracy, ale obejmuje również późniejsze powierzanie nowych stanowisk pracy. Oznacza to, że zatrudnianie na kolejnych stanowiskach nie wymaga „zwolnienia” z dotychczas zajmowanego stanowiska tzn. przerwania stosunku pracy w danej uczelni.
6. Nauczyciel akademicki jest zatrudniany w uczelni na określone stanowisko. Wprawdzie w ustawie nie istnieje, stosowane potocznie określenie „awans”, ale nie oznacza to, że ustawa ogranicza nauczycielom akademickim rozwój naukowy oraz zatrudnianie na wyższym niż zajmowane stanowisku. Od 1 października 2011 r. zmiana stanowiska na wyższe, następuje poprzez przystąpienie do otwartego konkursu, Procedura ta nie powoduje rozwiązania istniejącego i nawiązywania kolejnego stosunku pracy. Uwzględniając przepis art. 23 ust. 1 ustawy zmieniającej z dnia 18 marca 2011 r. oznacza to, że zarówno osoby zatrudnione na stanowisku asystenta oraz adiunkta nieposiadające odpowiednio stopnia doktora lub doktora habilitowanego, po uzyskaniu tych stopni mogą pozostawać zatrudnione na tych stanowiskach w dotychczasowej formie stosunku pracy do czasu uzyskania wieku emerytalnego lub przystąpić do otwartego konkursu na „wyższe” stanowisko. Zatem zmiana zatrudnienia na „wyższe” stanowisko po przejściu procedury konkursowej nie powoduje utraty mianowania i osoba zatrudniona przed dniem 1 października 2011 r., na podstawie mianowania na czas nieokreślony, pozostaje zatrudniona w tej samej formie stosunku pracy.

7. Zgodnie z art. 1 pkt 92 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 84, poz. 455) nowelizującej art. 120 ustawy - *Prawo o szkolnictwie wyższym* ustalono, że okres zatrudnienia na stanowisku asystenta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora oraz okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego a także warunki skracania i przedłużania oraz zawieszania tych okresów określa statut, z tym, że zatrudnienie na każdym z tych stanowisk osoby nieposiadającej stopnia doktora lub doktora habilitowanego nie może trwać dłużej niż osiem lat. Jednocześnie na mocy art. 38 pkt 5 ustawy z dnia 18 marca 2011 roku nowy zapis art. 120 wejdzie w życie z dniem 1 października 2013 r. Oznacza to, że:
- okres zatrudnienia na stanowisku asystenta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora oraz okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego musi być ustalony w statucie uczelni;
 - okres ten dla każdego z tych stanowisk nie może przekraczać ośmiu lat. Okresy zatrudnienia przed dniem 1 października 2013 r. nie podlegają tu zaliczeniu;
 - przepis art. 120 w znowelizowanej postaci wchodzi w życie z dniem 1 października 2013 r. Zatem ośmioletni okres liczy się od momentu wejścia w życie przepisu, czyli 1 października 2013 roku;
 - możliwe jest odmienne ustalenie krótszego tego okresu dla stanowiska asystenta od stanowiska adiunkta, przy czym ustalenie krótszego okresu (np. 6 lat) dla stanowiska asystenta nie powoduje możliwości ustalenia dla stanowiska adiunkta okresu odpowiednio dłuższego (np. 10 lat);
 - możliwość przedłużenia okresu zatrudnienia, o którym mowa wyżej dotyczy wyłącznie tych pracowników, których uczelnie ustaliły ten okres na poziomie niższym niż osiem lat; przesłanki przedłużenia muszą być określone w statucie; w wyniku przedłużenia okres zatrudnienia nie może jednak przekroczyć ośmiu lat.
 - wobec powyższego, jeżeli statut uczelni przewiduje możliwość przedłużania okresów zatrudnienia na stanowisku asystenta i adiunkta (np. kolejne cztery lata do ośmiu lat), to nie ma przeszkód formalno-prawnych, aby przedłużać zatrudnienie na tych stanowiskach bez przystępowania do konkursu;
 - zawieszenie biegu terminów określonych w pkt. a) jest możliwe wyłącznie w przypadku i na czas trwania okoliczności, w których nauczyciel akademicki faktycznie nie pracuje (np. urlop bezpłatny, urlop dla poratowania zdrowia, urlop wychowawczy); okoliczności te muszą być szczegółowo określone w statucie i nie mogą zmierzać do ominięcia istoty omawianego przepisu.

W uzupełnieniu należy dodać, że w sprawach dotyczących stosunku pracy pracowników uczelni nieuregulowanych w ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym*, zgodnie z art. 136 ust. 1 tej ustawy, stosuje się przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - *Kodeks pracy*. Natomiast w przypadku, gdy w ocenie nauczyciela akademickiego, decyzje podjęte przez pracodawcę nie są zgodne z przepisami prawa, to w świetle art. 136 ust. 2 ustawy - *Prawo o szkolnictwie wyższym*, służy mu prawo wystąpienia do sądu pracy o rozstrzygnięcie powstałego sporu.

w imieniu Prezydium Rady SzWiN ZNP

Janusz Rak

Opracowano na podstawie:

- Ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy - *Prawo o szkolnictwie wyższym*, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455).
- Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym* (tekst ujednolicony przez Kancelarię Sejmu RP wg stanu prawnego na dzień 15.04.2011 r.)
- Wyjaśnień Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawionych w pismach:
 - MNiSW-DNS-WRK-619-18985-1/ZM/11 z dnia 30 września 2011 r.,
 - MNiSW-DNS-WRK-619-21149-1/ZM/12 z dnia 19 stycznia 2012 r.,
 - MNiSW-DNS-WRK-619-21149-2/ZM/12 z dnia 12 marca 2012 r.
- Informacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na temat spraw pracowniczych w świetle pakietu ustaw reformujących system nauki i szkolnictwa wyższego przekazanej na posiedzenie Podkomisji stałej ds. nauki i szkolnictwa wyższego Sejmowej Komisji Edukacji Nauki i Młodzieży w dniu 28 marca 2011 roku.